Den styrkede pædagogiske læreplan for Teaterbørneinstitutionen

Børnehuset Teaterbørn & Helligaandskirken

Udgave 2, Juli 2021

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Indholdsfortegnelse

DET FÆLLES PÆDAGOGISK GRUNDLAG 3
BØRNESYN, DANNELSE OG BØRNEPERSPEKTIV, LEG, LÆRING OG BØRNEFÆLLESSKABER 3
DET PÆDAGOGISKE LÆRINGSMILJØ 5
SAMARBEJDE MED FORÆLDRE OM BØRNS LÆRING 6
BØRN I UDSATTE POSITIONER 7
PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ MED SAMMENHÆNG TIL BØRNEHAVEKLASSEN 8
INDDRAGELSE AF LOKALSAMFUNDET 9
ARBEJDET MED DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ 10
DE SEKS LÆREPLANSTEMAER 12
ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING: 12
SOCIAL UDVIKLING 13
KOMMUNIKATION OG SPROG 14
KROP, SANSER OG BEVÆGELSE 15
NATUR, UDELIV OG SCIENCE 16
KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB 17
EVALUERINGSKULTUR 18

Det fælles Pædagogisk grundlag

Vores pædagogik er hele tiden under udvikling. Gennem personalets iagttagelser og faglige refleksioner skaber vi løbende ideer til nye handlemuligheder, der bevarer og højner kvaliteten i det praksisnære arbejde. Vores nye styrkede læreplan er derfor et 'levende dokument', som vi løbende opdaterer og justerer.

Børnesyn, dannelse og børneperspektiv, leg, læring og børnefællesskaber

Vores børnesyn bygger på, at hvert enkelt barn er unikt. Alle børn skal behandles ens ved at blive behandlet forskelligt. Det enkelte barn skal føle sig betydningsfuld og inkluderet i fællesskabet. Vi har fokus på fortællingen om barnets og børnegruppens ressourcer og muligheder frem for begrænsninger. Herunder vægter vi højt den narrative tilgang til praksis, med fokus på 'Italesættelsens betydning for situationen' og 'Barnets historie om sig selv'. Institutionen lægger vægt på at udvikle børnenes egen dømmekraft og ansvarsfølelse og evne til at definere sig selv i forhold til et fællesskab.

Vi opfatter barnet som aktivt lærende. Vi ser på læring som en proces, der medfører en ændring af børnene i retning af øget viden og øget kompetence, som udvider muligheden for den enkeltes virke, medbestemmelse og selvstændighed. Vores tilgang er, at børnene som udgangspunkt er kompetente, men også at de skal lære at lære gennem leg. Det betyder, at når vi arbejder med specifikke emner i vuggestuen eller børnehaven om f.eks. årstiderne, er det ikke hovedformålet, at børnene lærer noget om årstiden, men at børnene lærer at eksperimentere, undersøge, være nysgerrige, fordybe sig, modtage, give, lytte, kommunikere, samarbejde osv. At børnene så også lærer noget om årstiden er en god sidegevinst.

Ved læring på egen hånd er barnet aktiv i sin egen læringsproces. Barnet arbejder, handler, lærer eller afprøver gennem eksperimenterende og nysgerrige handlinger. Vi understøtter barnets initiativ, er lyttende og skaber betingelser, hvor det er muligt at eksperimentere. Ved læring gennem efterligning betragter barnet de voksne og de andre børn og efterligner det. Vi arbejder bevidst med vores voksenroller, hvor vi nogle gange går 'foran' og viser børnene vejen, andre gange 'ved siden af', hvor vi sammen udforsker

verden, og 'bagved' hvor vi følger børnenes spor. Vi er bevidste om vores funktion som rollemodeller. Vi kan ikke lære børnene noget, vi ikke selv praktiserer.

Vi ser, at barnets vigtigste aktivitet er legen. Legen spiller en stor rolle ift. læring via fællesskabet. Vi sikrer børnenes deltagelsesmuligheder gennem målrettede pædagogik i mindre strategiske og forholdsvis faste grupper dagligt. Vi inddeler børnene ud i mindre grupper ud fra en fælles faglig refleksion omkring børnegruppens forskellige kompetencer og forudsætninger. Her arbejder vi målrettet med legefælleskaber, som vokseninitieret aktivitet, for at sikre at børnene dagligt er i positive relations-samspil. Både i større og mindre børnefællesskaber

Det betyder, at der skabes gode læringsmiljøer omkring legen, og at de voksne tilgodeser børnenes mulighed for at lege. Gennem aktiv involvering mellem det pædagogiske personale og børnene arbejder vi med forskellige måder at lege på i mindre grupper. I funktionslege øver vi børnene i at kunne undersøge, hvad forskellige ting kan f.eks. bolden triller og bilen kører, og hvad barnet selv mestrer med sin egen krop. I konstruktionslege skaber og bygger børnene ting, f.eks. laver vi sammen kager i sandkassen. Det som børnene bygger anvendes i rollelegen efterfølgende. I rollelegen kan barnet udforske rollen, som et andet menneske eller måske et dyr. I symbollegen leger barnet, at klodsen er kager. Dvs. at objekter kan få en anden funktion. I regellegen leger barnet med regler f.eks. turtagning, "må jeg låne" mv.

Barnet lærer hele tiden af det, vi voksne og andre børn præsenterer for dem. Der foregår meget læring, når man indgår i børnefællesskaber f.eks. det at vente på tur, være aktivt lyttende, tage hensyn, se muligheder i andres kunnen, at kunne udtrykke egne behov og aflæse andre børns handlinger og hensigter osv. Der tilføres ny viden gennem hele dagen f.eks. gennem højtlæsning, men også i samtaler om det, vi hører, ser og oplever, og alle disse indtryk og ny viden lagres. Dette betinger, at vi voksne hele tiden skal være bevidste

om at se og høre barnet, og at vi prioriterer nærværet og altid tager os tid til relationen/samtalen og har fokus på kvaliteten af denne. Nærvær opnås ved, at børnene er omgivet af omsorgsfulde og kompetente voksne, der skaber tryghed og tydelige rammer. Hverdagens trygge og genkendelige rytme understøtter barnets og børnegruppens udviklende øjeblikke.

Fælles for ovenstående er, at det kræver engagerede voksne. Det er vigtigt, at vi begejstres, fordyber os og samler børnenes opmærksomhed. Vi understøtter, udfordrer og leder børnenes initiativ og interesser ind på de områder, der kan være fremmende for deres udvikling af de færdigheder og den viden, der er uundværlig for at mestre fællesskabet. Vi tager os tid til at dele erfaringer, formidle meninger og udvide de temaer, børnene bringer op. Vi deltager i børnenes aktiviteter, vejleder og hjælper dem gennem aktiv involvering. Vi beskriver og forklarer det, de oplever, for på den måde at formidle og berige deres erfaringer og læring. Vi bevæger os hele tiden i en balancegang mellem at udfordre barnet inden for den nærmeste udviklingszone og bakke op om det, barnet allerede mestrer.

Det Pædagogiske læringsmiljø

Det Pædagogiske læringsmiljø skal være tilstede hele dagen fra modtagelsen om morgen til afhentningen om eftermiddagen. Vi har primært fokus på at få etableret et pædagogisk læringsmiljø i de daglige rutiner og ved at inddele børnene i mindre grupper, samt at arbejde systematisk med legefællesskaber som voksenstyret aktivitet med udgangspunkt i og med respekt for barnets perspektiv.

Vi har fokus på det strukturelle og processuelle i læringsmiljøet, når vi rammesætter og organiserer den daglige pædagogiske praksis. Det vigtigt at der er 'flow' gennem dagen. Derfor veksler vi mellem målrettet vokseninitieret aktiviteter, målrettet børneinitieret aktiviteter og målrettet børne og vokseninitieret aktiviteter.

Vi arbejder målrettet i vores praksisnære arbejde med vores rutiner for at skabe en tydelig oplevelse af sammenhæng mellem hverdagens mange kontekster og overgange. En ramme som er genkendelig, kontinuerlig og som børnene er medskabere af, mener vi er vigtig, så vi alle ved, hvad 'planen' er, når vi f.eks. skal spise frokost. De pædagogiske rutiner er uomgængelige, tilbagevendende og noget som ikke skal forhastes. Vi ser, at hvis vi betragter rutinerne som et kvalitativt livs – og læringsmiljø for både børnene og det pædagogiske personale, har børnene mulighed for at konsolidere deres kunnen og viden i hverdagssituationer, så de får oparbejdet en selvhjulpenhed, der styrker deres lyst til at prøve selv. Den

voksnes rolle er at stille sig til rådighed for børnenes aktive handlinger, være tålmodig, tilbageholdende og guide barnet uden at tage over for barnet, når barnet f.eks. har svært ved at tage skoen på. Men samtidig mærke efter, hvornår barnet har brug for en hjælpende hånd, så der bliver skabt flest mulige udviklende øjeblikke. Vi ønsker, at børnene bliver indviet i en praksis, hvor de lærer nogle bestemte færdigheder f.eks. at tage tøj på/af, skabe og deltage i et måltid. Denne indvielse i praksis gør, at børnene bliver introduceret til traditionerne og kulturen vedrørende eksempelvis måltidet. Det foregår i et fællesskab, og børnene bliver samtidig delagtiggjort i de fælles normer, og de bliver introduceret til, hvordan man f.eks. kan hjælpe til og hjælpe hinanden.

Samarbejde med forældre om børns læring

Vi indbyder forældre til et samarbejde, hvor vi vægter udvikling af tillid gennem afklaring af gensidige forventninger til samarbejdet. Før opstart tilbydes forældrene at udfylde et overgangsskema, som tager udgangspunkt i barnet udvikling, læring og trivsel nu og her, samt hvilke overvejelser og opmærksomhedspunkter forældrene synes skal være i fokus, når barnet skifter pædagogisk miljø. Som udgangspunkt i vores forældresamarbejde har vi fokus på barnets behov og forældrenes perspektiv. Desuden vægter vi, at samarbejdet er reelt, og at forældrene fortæller det, som er nødvendigt for at et givtigt samarbejde kan etableres. Vi beskriver et samarbejde, hvor vi er fælles omkring barnets trivsel, udvikling og læring i institutionen, og hvor vi ønsker at forældrene er aktive deltagende i vuggestuens og børnehavens hverdagsliv. F.eks. ved at understøtte barnet i at få en rolig og tryg aflevering, som er tilpasset det læringsmiljø, som barnets skal afleveres ind i. At forældrene taler pænt om og til de andre børn, forældre og personaler, hvorved vi sammen sikrer et inkluderende fællesskab. Den daglige dialog med forældrene vægter vi højt og vi sætter tid af til at fortælle om barnets dag. Vi opfordrer forældrene til at tale med deres barn og sætte ord på dets trivsel i børnefællesskabet.

Når barnet er indkørt, tilbyder vi forældrene en 3-måneders samtale, hvor vi sammen med forældrene kommer omkring barnets opstart, trivsel og udvikling i institutionen. Vi tilbyder desuden en førskolesamtale, der afholdes i november i det skoleår, der ligger forud for barnets skolestart. Her taler vi om, hvordan vi sammen forbereder barnet på at blive skoleparat. Overgangen, det store skift og de krav der stilles til skolebørn, drøfter vi sammen til denne samtale. På hjemmesiden kan forældrene hente de specifikke samtaleskemaer, vi tager udgangspunkt i til de forskellige samtaler. Vi opfordrer forældre til at fortælle, hvis de har behov for en samtale eller en 'lille snak' ud over ovenstående samtaler, da vi vægter en løbende dialog omkring deres barn, og at forældrene orienterer os, hvis der sker noget af betydning i deres barns liv.

I børnegruppen ønsker vi at skabe rammerne for livsmod, udvikling, leg og læring i et forpligtende partnerskab mellem institutionen, forældrene og børnene. Vi ser, at hver familie er noget særligt. Vi har fokus på at inddrage forældrene i og få kendskab til institutionens rutiner og dagligdag, så forældrene bliver medspiller i deres barns hverdag i institutionen. Desuden tilrettelægger vi særlige kulturelle arrangementer f.eks. julearrangement, forældrekaffe mv. som giver mulighed for at åbne op og give forældrene indblik i den pædagogiske praksis og fællesskab.

Børn i udsatte positioner

I vores praksisnære arbejde arbejder vi systematisk med at skabe rum for, at børnene kan indgå i et inkluderende børnefællesskab. Vi har fokus på barnets fortælling omkring dem selv ift. fællesskabet. Vores opgave er her at fremhæve barnets muligheder, handlemuligheder og måder at deltage på som del af fællesskabet. Vi har et stort fokus på, at vores sprog er handleanvisende, så barnet ikke præsenteres for det de ikke må, men for det positive alternativ til den handling de udfører uhensigtsmæssigt. I stedet for at sige "man må ikke slå! Jeg vil ikke have, at du slår!" taler vi handleanvisende ved f.eks. at sige: "du skal passe på din ven", "I børnehaven passer vi på hinanden" og "jeg vil gerne hjælpe dig". Altså giver vi barnet nye handlemuligheder, i stedet for at sige, hvad barnet ikke må. Når vi inddeler børnene i små grupper og arbejder med legefællesskaber, guider vi børnene til at kunne mestre sociale færdigheder, som giver dem redskaber til at kunne navigere i børne– og vokseninitierede lege. Vi mener, at alle børn skal have en meningsfuld rolle i fællesskabet.

Hvis vi oplever, at et barn er på vej ud i en kortvarig udsat position, justere og guider personalet barnet med udgangspunkt i ubetinget omsorg, tydelige handlemuligheder italesat handleanvisende. Her inddrager vi forældrene og fortæller om vores små bevidste justeringer gennem dagen for at gøre dagens udfordringer håndterbar for barnet. Vi er nysgerrige sammen med forældrene og invitere til øget dialog og små indsatser på tværs.

Nyopstartede børn tænker vi på, som værende i en potentielt udsat position, hvor en god tilknytning til personalet er altafgørende for barnets trivsel og udvikling. Nyopstartede børn har brug for en ekstra tryg og nærværende voksen, der guider barnet ind i meningsfulde relationer og samspil.

Hvis vi oplever, at et barn er på vej ud i en **længerevarende udsat position**, tilrettelægger vi en faglig indsats med udgangspunkt i barnets styrker og optageheder sammen med forældrene. Forældreinddragelsen er særlig vigtig i denne sammenhæng, da indsatsen styrkes ved, at vi har et fælles fokus på, hvorledes den udsatte position er i spil, og hvordan vi styrker barnet bedst muligt. Herunder hvordan vi sammen skaber flest mulige udviklende øjeblikke for barnet. Ydermere inddrages relevante fagprofessionelle, der kan bidrage med et fagligt medblik.

Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen

I begge børnehaver arbejder vi samlet omkring at forme et fælles læringsmiljø, der skaber sammenhæng med børnehaveklassen. For at opnå sammenhæng med børnehaveklassen har vi fokus på børnenes trivsel, børnefællesskaber og at understøtte børnenes lyst og nysgerrighed til at lære at lære gennem leg.

Fra september i det skoleår, der ligger forud for barnets skolestart samles storegruppebørnene ugentligt i et tilrettelagt pædagogisk læringsmiljø, hvor vi systematisk arbejder med børnefælleskabet ud fra det enkelte barns 'zone for nærmeste udvikling'. Gennem børnefælleskabet arbejder vi målrettet med at give børnene positive erfaringer med at indgå i et fællesskab, samt skabe mod og troen på dem selv ift. at kunne møde nye udfordringer. I børnenes leg har vi fokus på at give børnene redskaber til at kunne stå fast, gå på kompromis, sige fra og til, være tydelige og italesætte egne og andres følelser og agere ud fra dette. Vi guider børnene i at kunne konflikthåndtere på egen hånd og med hjælp fra det pædagogiske personale. Herigennem skabe et læringsmiljø, der fordrer, at børnene føler sig trygge, forstået og tillidsfulde, så de på egen hånd prøver at løse hverdagens udfordringer, f.eks. mestre overtøjet i garderoben, møde sin vens frustration eller tørre op efter spildt vand.

Vores storegruppebørn mødes på tværs af børnehavernes afdelingerne. Her opnår vi, at børnene øver sig i at stifte nye bekendtskaber med jævnaldrende, og at det at blive del af en ny børnegruppe. Vi har fokus på at det enkelte barns positive fortælling omkring deres muligheder, kompetencer og optagethed ift. den nye børnegruppe. Vi arbejder systematisk med vokseninitieret aktiviteter, der understøtter børnenes selvværd og selvtillid, så de forsikres om, at de er lige, som de skal være. F.eks. tegner børnene et selvportræt, hvor processen forinden har fokus på at lære børnene at være opmærksomme på ansigtets struktur, at mærke og se hinanden og få en større bevidsthed omkring, at vi alle er ens i udgangspunktet, men også er forskellige, og at det er helt okay.

Som en del af afslutningen på storegruppeforløbet besøger vi en børnehaveklasse eller KKFO for at give børnene et visuelt billede af, hvad en skole er.

Endvidere har vi løbende fokus på at inddrage forældrene i storegruppeforløbet f.eks. ved at udforme et nyhedsbrev til store gruppebørns forældre med små fortællinger fra hverdagen, der beskriver vores fokus og indsats. Forud for skoleindskrivningen i oktober-december gennemføres en 5-års status på alle kommende skolestarter. En 5-års status er en helhedsvurdering af, hvor det enkelte barn er i sin sproglige, sociale, motoriske og trivselsmæssige udvikling. Vurderingen af barnets udvikling sker på baggrund af en dialog mellem pædagoger og forældrene til en førskolesamtale i november. Vores 5-års status skal bygge på et anerkendende og ressourcepræget syn på barnet.

Inddragelse af lokalsamfundet

Vi er omgivet af byens mange oaser, og vi ser det som en styrke, at vi ikke har en legeplads i forlængelse af vores indendørslokaler. Vi bruger de kulturelle tilbud, såsom museer, biblioteker, de lokale parker og legepladser som en del af vores læringsmiljø, som vi går på tur til flere gange ugentligt. Vi øver børnene i at mestre at kunne navigere og orienterer sig ude i det pulserende byliv, hvor det at gå tur bliver en øvelse i sig selv. F.eks. for et barn er det at se på tog eller hoppe i en vandpyt en stor oplevelse, og vi prioriterer derfor små ture i små grupper, som styrker nærværet mellem børnene og det pædagogiske personale. Vi tager på 'snakke-tur' rundt i lokalområdet, hvor vi taler omkring det vi ser og oplever. Når vi kommer hjem, ønsker vi at lave endnu mere omkring det vi har oplevet. F.eks. hvis vi har set på statuer, går vi hjem og tegner vores helt egen statue, samt viser med kroppen forskellige statuestillinger.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Det fysiske børnemiljø:

Vi oplever at store, åbne rum opfordrer til fysisk udfoldelse, mens tæt møblerede rum får os til at sænke farten og lydniveauet. Vi har fokus på, at alle rum har en tydelig visuel funktion for både børnene, personalet og forældrene. Vi funktionsopdeler rummene, så børnene nemt kan navigere rundt i rummenes mange muligheder. Dvs. vi ønsker at institutionens rum signalerer det, man gerne vil, og udtrykker det, der kan foregå. F.eks. lægger vi legetøj frem på små gulvtæpper, så rummet indbyder til specifikke lege. Vi er nysgerrige på at opleve rummet ud fra et børneperspektiv og indrette herefter. Vi arbejder med at tydeligt markere små rum i rummene, så det er lettere og mere naturligt for børnene at lege i små grupper. Børnene får derved ro til at fæste opmærksomheden i længere tid og indgå i sociale relationer. Børn reagerer i et 360 graders opmærksomhedsfelt, og vi ser, at børn nemt bliver forstyrret i legen, da de er nysgerrige på de mange ting, der ellers foregår i rummet, og vi fokusere derfor på at reducere de mange stimuli indtryk ved at rumopdele med f.eks. reoler der står ud i rummet og skærmer børnenes leg. Vores indretning skal dog ikke opfordre til én bestemt leg, men understøtte mange forskellige lege og stimulere børnenes skaberevne og fantasi.

Det psykiske børnemiljø:

Vi arbejder med fortællingen om barnets og børnegruppens ressourcer og muligheder frem for begrænsninger. Vi har fokus på at skabe en børnekultur, hvor der proaktivt er fokus på det enkelte barns potentialer. Vi har fokus på at fjerne os fra en 'fejl-finder kultur', hvor børnene ikke føler sig tilstrækkelige. I stedet for at irettesætte, f.eks. sige "du må ikke løbe", har det pædagogiske personale fokus på at italesætte

det positive alternativ overfor børnene f.eks. ”du må gerne gå”. Idet at vi har fokus på, at alle børn skal behandles ens ved at blive behandlet forskelligt, skaber vi en børnekultur, hvor der er ’højt til loftet’, rummelighed og plads til alle. Et børnefællesskab hvor der er fokus på en ’hjælpe-kultur’, så de store hjælper de små, og børnene føler sig mødt, set og anerkendt af hinanden og af de voksne. Tryghed og tillid er derfor to bærende elementer for et godt psykisk børnemiljø. Trygheden etableres f.eks. gennem hverdagens rutiner, som er genkendelige og kontinuerlige for barnet. Oplevelsen af samhørighed opstår, når hvert enkelte barn føler sig set og værdsat. Det styrkes gennem fælles oplevelser f.eks. til den daglige morgensamling, som byder på rim & remser, motorik, sange og “hvem er her i dag”. Støjniveauet har ligeledes en stor rolle ift. et god psykisk børnemiljø. Vores tydelige legezoner, ’rum i rummet’, at vi inddeler børnene i mindre grupper er alt sammen medvirkende til at skabe mere ro. Desuden guider personalet børnene i, hvornår de skal have ’små og store stemmer’ alt efter hvilket rum, de befinder sig i. Et godt psykisk børnemiljø skabes ligeledes gennem tydelige forventninger til forældrene. Vi opfordrer forældre til at hjælpe deres børn med at skabe forbindelse mellem deres ’to verdener’ f.eks. ved at tale med deres barn om det, børnene er optaget af i institutionen eller bakke op om og handle ud fra personalets anvisninger.

Det æstetisk børnemiljø:

Børn er naturligt æstetisk tilstede i verden og deres sanseerfaringer danner grundlag for meget af deres læring. Vi har fokus på sanseintegration, der dækker over evnen til at modtage og bearbejde sanseindtryk. Vi har fokus på grov motorikken, når børnene er nede i tumleren eller ude på legepladsen. Vi gynger, hopper og får bevæget hele kroppen. Vi har fokus på den proprioceptive sans, som vi understøtter f.eks. ved at ligge på maven, løfte og bære, samt kaste og gribe. Desuden har vi fokus på den vestibulære sans, hvor balance og kolbøtter øves. I forhold til finmotorik har vi f.eks. fokus på at lave perler og puslespil og at hjælpe børnene med at holde koncentrationen i længere tid af gangen. Vi arbejder med den taktile sans ved at give børnene mulighed for at opbygge erfaringer og lære deres omverden at kende gennem berøring, håndtering og leg med forskellige tekstiler og materialer f.eks. ved at lege med sand, gå på sanseplader med bare tær, røre ved kartoffelmel eller blæse sæbebobler. Vi er opmærksomme på, at både vores fysiske rammer samt de vokseninitieret aktiviteter skal have fokus på at inspirere børnene, så de får lyst til at udfolde sig. Dvs. understøtte børnenes nysgerrighed og lyst til at lære ved at have fokus på, at børnene har mulighed for at afprøve, eksperimentere, lege og bruge deres sanser dagen igennem.

De seks læreplanstemaer

De seks læreplanstemaer omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring, som afspejler den brede læringsforståelse. Læreplanstemaerne skal ses i sammenhæng og samspil med hinanden. Der er fastsat to pædagogiske mål samt en indholdsbeskrivelse for hvert læreplanstema. Det er institutionens opgave at etablere et pædagogisk læringsmiljø for børnene gennem hele dagen, som skal tilrettelægges inden for rammerne af de seks indholdsbeskrivelser af læreplanstemaerne og de fastlagte pædagogiske mål (Den styrkede pædagogiske læreplan, s. 32-33, 2018).

Under hvert læreplanstema opridser vi vores 'nøgle sætninger' der belyser hvordan vores læringsmiljø understøtter de seks læreplanstemaer.
Endvidere vil vi taget udgangspunkt i en række praksisnære fortællinger fra vores morgensamlinger i de to børnehaver og vuggestuen for at illustrere hvordan vores pædagogiske læringsmiljø griber fat i og har alle seks læreplanstemaer i spil.

Alsidig personlig udvikling:

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. **Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.**
2. **Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.**

Nøgle sætninger ift. hvad vi har fokus på i vores læringsmiljø for at understøtte børnenes alsidige personlige udvikling:

- Behandler børnene ens ved at behandle dem forskelligt
- Se børnene som kompetente og betydningsfulde
- Arbejder systematisk med legefællesskaber
- Forankring i daglige rutiner
- Bevidst arbejde med voksenroller – gå 'foran', 'ved siden af' og 'bagved'.
- Skift mellem vokseninitieret aktiviteter og lege, børneinitieret aktiviteter og lege og 'fri leg'.

Små eksempler fra morgensamlingen:

- Hver morgen samler vi børnehavebørnene ved at kalde ind til samling med en rolig stemmeføring. Vi hjælper børnene ind til morgensamlingen ved at se hvem der har brug for en hjælpende hånd eller et kram den pågældende dag. Nogle gange har et barn brug for at fortælle en lille bid fra en betydningsfuld begivenhed de har oplevet dagen forinden for at kunne beherske at tage del i morgensamling og her skaber vi rum og plads for at dette bliver muligt. Vi mærker at roen sænker sig i barnet når historien er fortalt. Her kan barnet igen rette sin opmærksomhed ud mod fællesskabet og deltage aktivt i morgensamlingens fælles elementer efterfølgende. De andre børn er lyttende og giver plads til at historien kan fortælles.
- Når vi holder morgensamling i børnehaven, er der hver dag et barn som deler maden ud til de andre børn som sidder i en rundkreds på gulvet. Det er en opgave der fordrer at de andre børn udviser engagement og respekt for barnet der deler ud i sit eget tempo og på sin egen måde. Barnet understøttes i sin opgave ved at barnets børnehavekammerater sidder roligt og venter på at det bliver deres tur. Vi guider barnet anerkendende og støttende gennem opgaven.
- Når vi f.eks. synger "Tornerose var et vakkert barn" er der nogle børn som frivilligt melder sig til at stå i midten af rundkredsen mens sangen synges i fællesskab. Børnene får tildelt en rolle som f.eks. kongesønnen eller Tornerose. Børnene lever sig ind i rollen og danser eller snurre rundt, netop som de tænker Tornerose vil gøre når sangen bliver sunget. Efter vi har sunget gentagende gange oplever vi, at der er tryghed og gennemsigthed for børnene ift. hvad legen går ud på. Jo flere gentagelser, jo flere børn melder sig til at modigt stå op i midten af rundkredsen og spille en rolle foran sine børnehavekammerater.

Social udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. **Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.**
2. **Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.**

Nøgle sætninger ift. hvad vi har fokus på i vores læringsmiljø for at understøtte børnenes social udvikling:

- Styrke barnets selvstændighed og samarbejde gennem medbestemmelse
- Arbejder systematisk med legefællesskaber
- Arbejde med barnets historie omkring dem selv
- Fokus på fortællingen om barnet og børnegruppens ressourcer og muligheder frem for begrænsninger
- Opfatte barnet som aktivt lærende

Små eksempler fra morgensamlingen:

- Børnehavegrupperne har fået en følelseskuffert, som tages frem til samling. Vi taler om de forskellige følelser og om situationer hvor vi har haft besøg af de forskellige følelser.
- Vi synger en "navnesangen" i børnehaven og her oplever vi at børnene føler sig set som individ og samtidig kan få følelsen af at de er del af et større fællesskab.
- I vuggestuen har vi en rød sangkuffert som for øjeblikket indeholder 10 symboler på børnesange. Børnene vælger på skift en sang. Legen øver børnene i at vente på tur, være aktivt deltagende, skaber medbestemmelse og et fælles sprog ved at bruge et visuelt udtryk som genstand for en fællesskabssang. Vi mærker at den røde kuffert skaber tryghed og genkendelighed og hjælper børnene til at deltage og holde fokus.

Kommunikation og sprog

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. **Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.**
2. **Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.**

Nøgle sætninger ift. hvad vi har fokus på i vores læringsmiljø for at understøtte børnenes kommunikation og sprog:

- Styrke barnets selvtillid og nysgerrighed omkring kommunikation og sprog
- Arbejder systematisk med legefællesskaber
- Systematisk arbejde med sprogudvikling ift. den samlede børnegruppe
- Arbejde systematisk med metoden 'understøttende sprogstrategier' og 'UGLe'

Små eksempler fra morgensamlingen:

- Vi har fokus på lav og høj stemmeføring gennem morgensamlingen. F.eks. i børnehaven i afdeling Teaterbørn kalder vi "Teaterbøøørn" med klar stemmeføring som 'kodeord' for samling og fælles opmærksomhed på den voksne. Børnene danner med hjælp fra de voksne en rundkreds. Når morgensamlingen starter taler den voksne med en lav stemme. Men med tydelig øjenkontakt og store armbevægelser. Det tydelige kropssprog fanger børnenes opmærksomhed omkring det der bliver sagt. Vi understreger nogle ord i sætningen ved at udtale dem 'overdrevet' efterfulgt af en pause. Vi gentager det samme ord i flere sætninger og udvider barnets forståelse af ordet ved lige så stille at bygge mere og mere på.
- I afdeling helligaandskirken starter de morgensamlingen med sangen om 'snurretoppen'. En snurretop bliver drejet rundt og den som snurretoppen peger på, når den stopper, får lov til at dreje snurretoppen igen.
- I 'tælle børn' legen er der et barn der stiller sig op i rundkredsen og tæller sine børnehavekammerater. Når barnet har brug for hjælp vælger de en kammerat som hjælpe dem med at tælle færdig.

Krop, sanser og bevægelse

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Nøgle sætninger ift. hvad vi har fokus på i vores læringsmiljø for at understøtte børnenes krop, sanser og bevægelse

- Arbejder systematisk med legefællesskaber
- Systematisk arbejde med sanseintegration
- Arbejde systematisk med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø
- Opdeling af rummene så der dannes hensigtsmæssige rammer for aktiviteter og lege

Små eksempler fra morgensamlingen:

- Når vi synger til morgensamlingen, tilføjer vi fagter til sangene. Børene synger sangen, danser sangen og knytter specifikke bevægelser til sangen.
- Når børnene sidder i rundkredsen, mærker vi efter sammen, hvordan det føles at sidde på gulvet. Er gulvet varmt eller koldt? Føles et bedst at sidde med benene udstrakt eller i skrædderstilling? Vi afprøver og mærker efter.
- 'Find næsen legen' leger vuggestuens børn flere gange under samlingen for at rette opmærksomheden tilbage på det fælles tredje. Ud fra en fælles opmærksomhed peger børnene på enten en cirkel på væggen, på deres egen mave eller hænder.

Natur, udeliv og science

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger natur-fænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Nøgle sætninger ift. hvad vi har fokus på i vores læringsmiljø for at understøtte børnenes natur, udeliv og science:

- Konsolidere børnenes viden og kunnen i hverdagssituationer
- Arbejder systematisk med konstruktionslege og funktionslege
- Ture i byen og parker med fokus på naturen og årstiderne

Små eksempler fra morgensamlingen:

- I børnehaven synger vi årstidsbestemte sange og laver sanglege med fokus på naturens cyklus.
- Dagens vejr aflæser vi i fællesskab og taler f.eks. omkring hvorfor vi har skyer, hvorfor månen er væk om dagen osv. Vi udforsker og finder svarene i fællesskab.

Kultur, æstetik og fællesskab

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Nøgle sætninger ift. hvad vi har fokus på i vores læringsmiljø for at understøtte børnenes kultur, æstetik og fællesskab:

- Udflugter i små børnegrupper til museer, biblioteker mv. hvor vi efterfølgende tager vores oplevelser med hjem og genskaber oplevelsen gennem i en kreativ proces
- Systematisk arbejde med sanseintegration
- Arbejder systematisk med legefællesskaber
- Nysgerrig og eksperimenterende tilgang, hvor den voksen går 'ved siden af' og udforsker sammen med børnene

Små eksempler fra morgensamlingen:

- Det er en del af institutionens kultur at vi holder morgensamling. Den genkendelig rutine ser vi skaber ro, en følelse af at høre til og sikre lige deltagelsesmuligheder for alle børnene.
- Når vi sidder i en rundkreds, kan alle børnene se hinanden. Oplevelsen af samhørighed opstår, når hvert enkelte barn føler sig set og værdsat. Det styrkes gennem fælles oplevelser f.eks. når vi synger "hvem er her i dag".
- Nogle dage læser vi en lille bid fra en historie op til morgensamling. Børnene lytter til fortællingen der f.eks. handler omkring en bjørn. Dernæst taler vi sammen omkring hvad historien handlede om og hvordan man kan lege bjørne efterfølgende. Når børnene senere deles ud i små grupper, tager eksempelvis en børnegruppe ud og leger bjørne i en park, den anden gruppe tegner deres egen fantasi bjørn, mens den tredje gruppe leger 'bjørnen sover'.
- Når vuggestuen f.eks. skal på tur ud og se på gule busser, så finder vi billeder af gule busser som vi taler om og viser frem til samling. Vi synger "hjulene på bussen drejer rundt rundt rundt". Når børnene kommer hjem fra turen, finder vi gule ting i vuggestuen, som vi samler sammen i en bunke. Børnene mærker og leger med de gule ting.

Evalueringskultur

Systematisk og metodisk bevidst vedligeholder vi nu en fælles faglig grundforståelse afdelingerne imellem med afsæt i kerneopgaven, vores værdigrundlag og vores fælles pædagogiske grundlag.

En faglig proces blev iværksat i 2019, hvor der blev påbegyndt et arbejde for at sikre pædagogisk tydelighed i det praksisnære arbejde.

Vi startede med at rette vores fokus på rutinepædagogikken for netop at forstå og værdsætte rutinerne som betydningsfulde pædagogiske læringsmiljøer. Rutiner er uomgængelige, tilbagevendende og er hverdagens rytme, som skal gennemføres og gennemleves hver dag af børn og voksne. Derfor prioriterede vi at starte vores faglige proces med at sikre en pædagogisk tydelighed i rytmen. Personalet i børnehavegrupperne og i vuggestuen gennemgik hver især dagens gang ned til mindste detalje, hvor den faglige intention blev kortlagt. Ud fra en fællesfaglig refleksion af hver eneste rutine og overgang, blev den faglige intention pegestok for udvælgelsen af konkrete målformuleringer for børnene og personalet i den enkelte overgang/rutine. Der blev udarbejdet et fælles aftalegrundlag personalet og afdelingerne imellem. Et fælles aftalegrundlag, der altid justeres løbende ud fra børnegruppens aktuelle sammensætning, deres trivsel, dannelse, udvikling og læring.

Vores arbejde med rutinepædagogikken tydeliggjorde et behov for, at den samlede personalegruppe anvendte ét bestemt evalueringsredskab til at forstå og udfordre den gængse forståelse af professionalismen. Når vi evaluerer, indlader vi os på vurderinger af, hvorvidt det der foregår i praksis, er fornuftigt og meningsfuldt og hvordan vi skaber de bedst mulige forudsætninger for det gode børneliv.

Teaterbørneinstitutionens evalueringskultur har siden 2020 taget udgangspunkt i det pædagogiske værktøj 'Praksisfortællinger' jf. bilag 1. Her beskriver personalet netop et forløb eller episode i den pædagogiske hverdag fortalt i hverdagssprog og ud fra personalets egen perception af situationen. Vi oplever at det kan rumme en kompleks omskiftelig praksis, hvor mange ting sker på en gang. Hvor der skal handles og træffes mange valg ud fra afvejninger af individuelle hensyn ift. den samlede børnegruppe. Praksisfortællinger skaber et mulighedsrum for en fælles-strategisk drøftelse i personalegruppen, hvor alle kan være med; pædagoger, pædagogmedhjælpere, studerende og vikarer. Gennem personalets iagttagelser og faglige refleksioner ved hjælp af praksisfortællinger, skabes der løbende ideer til nye handlemuligheder, der bevarer

og højner kvaliteten i det praksisnære arbejde. Som fast punkt til hvert personalemøde fremlægges en eller flere praksisfortællinger, som analyseres i fællesskab.

Udgangspunktet i den faglige drøftelse udledt af praksisfortællingen, hjælper personalet til at spore sig ind på, hvad vi i fællesskab skal have fokus på for at sikre at vi arbejder retningsgivende i vores pædagogiske hverdag. De nye handlemuligheder og de nye fælleskoordinerende metoder udfærdiges i en 'Pixi bog' version, som løbende vil opsummere den fælles strategi og de faglige intentioner for at styrke et fælles fodslag. Pixi bøgerne er korte og konkrete i deres udformning og er skrevet ud fra et praksisnært perspektiv. Udviklingsarbejdet er organiseret i et tæt samarbejde og ud fra en 'flad ledelsesstruktur' mellem leder, medarbejder og bestyrelse.
Da vores styrkede pædagogiske Læreplan beskriver vores nuværende pædagogiske praksis ift. hvor var vi, hvor er vi nu og hvor skal vi hen er det et levende dokument der jævnligt skal genbesøges. Evalueringskulturen og i særdeleshed vores arbejde med praksisfortællinger, har vist hvordan vores fokus har været udslagsgivende ift. til at højre og fastholde trivslen i børnegruppen.

Fokusområder

Nedstående fokusområder har vi skiftevis genbesøgt siden okt. 2019 og vores mål er at dykke yderligere ned, fastholde og systematisere nedstående fokusområder. Formålet er at sikre oplevelsen af sammenhæng i det praksisnære arbejde for personalet.

Fokus **på pædagogisk tydelighed**. Indgående fokus på **rutinepædagogikken** for netop at forstå og værdsætte rutinerne som betydningsfulde pædagogiske læringsmiljøer

Fokus på at anskueliggøre og øge bevidstheden om den **faglige intention** f.eks. i målrettet vokseninitieret legefælleskaber

Fokus på at **sikre børnenes deltagelsesmuligheder** gennem målrettede pædagogik i mindre strategiske og forholdsvis faste grupper dagligt.

Fokus på legens betydning ift. barnets indre og ydre liv. Arbejde **målrettet med legefælleskaber**, som vokseninitieret aktivitet, for at sikre at børnene dagligt er i positive relations-samspil. Både i større og mindre børnefællesskaber.

Fokus på at arbejde bevidst med vores **voksenroller**, hvor vi nogle gange går 'foran' og viser børnene vejen, andre gange 'ved siden af', hvor vi sammen udforsker verden, og 'bagved' hvor vi følger børnenes spor.

Fokus på at fælleskoordinerer vores **sprogunderstøttende** indsats på den samlede børnegruppe.

Arbejde systematisk med at ensrette den pædagogiske tilgang ift. **konflikthåndtering** ved at benytte bl.a. spejlingsdialogen.

Handelanvisende sprog. Fokus på, at vores sprog er handleanvisende, så barnet ikke præsenteres for det de ikke må, men for det positive alternativ til den handling de udfører uhensigtsmæssigt.

Rammesætte barnets leg gennem vokseninitieret legefælleskaber, hvor fokus er på at inddele børnene ud fra en fælles faglig refleksion omkring børnegruppens forskellige kompetencer og forudsætninger. Benytte metoder fra **Sprog i samspil** f.eks. samtaletyper.

Fælles opmærksomhed i børnefællesskabet, som fundament for at børnegruppe formår at deltage aktivt i f.eks. rutiner, samlingspunkter, ture og i legen. At kunne at vente på tur, være aktivt lyttende, tage hensyn, se muligheder i andres kunnen, at kunne udtrykke egne behov og aflæse andre børns handlinger og hensigter osv. Legen spiller en stor rolle ift. læring via fællesskabet. Vi ser, at barnets vigtigste aktivitet er legen.

Opsøgende forældresamarbejde med fokus på brobygning mellem hjem og institution. Et fokus på en fælles vej både i forhold til spisning, sove rytmer og rutiner mm. Øget gennemsigtighed og tæt forældrekommunikation, så vi er fælles om barnets trivsel, udvikling og læring.